

יחידה 16: ראש השנה פרק ב משנה ו

בדיקת העדים

משנה זו היא המשך למשנה הקודמת ועוסקת בשאלות שהיו שואלים את העדים ובאופן שבו היו שואלים אותם.

משך הוראה מומלץ: שיעור אחד

מטרות

1. הישג **מבנה**: התלמיד ידע לאיזה חלק בתהליך קידוש החודש המשנה מתייחסת.
2. הישג **הבנה ופרשנות**: התלמיד ידע שבבית הדין הגדול ישבו חכמים שהיו בקיאים בתחום האסטרונומיה וידעו כיצד ומתי הייתה אמורה הלבנה להיראות, ולפי זה חקרו את העדים לבדוק אם עדותם נכונה.
3. הישג **הבנה ופרשנות**: התלמיד ידע כיצד היו חוקרים את העדים ויבין מדוע אם אמר לפני החמה לא אמר כלום (זו דוגמה שהמשנה מביאה מכיוון שאנחנו יכולים להבין כיצד ידע בית הדין לבדוק את העדות מול האמת). בנוסף, התלמיד יבין שהעדויות של זוג עדים צריכה להיות תואמת לחלוטין כדי שיקדשו על פיה את החודש.
4. הישג **הבנה ופרשנות**: התלמיד יבין מדוע היו שואלים גם את שאר העדים.
5. הישג **תורת חיים**: התלמיד ילמד מכך שבית הדין עושה לפעמים דברים שאין צורך בהם כדי לכבד את מי שפעל ועשה וכדי לעודד אותו להמשיך.

פתיחה

המשנה עוסקת בבדיקת העדים. אפשר לפתוח בשאלה: כיצד אפשר לבדוק אם העדים באמת ראו את מולד הלבנה ולא טועים או משקרים? לאחר ששומעים את תשובות התלמידים לומר להם שבכך עוסקת המשנה, ובהמשך השיעור נבדוק האם הדרכים שהם הציעו אכן מופיעות במשנה.

גוף השיעור

א. מבנה

המשנה הזאת כתובה כיחידה אחת תיאורית. במשימה 1 ישנה התייחסות לכותרת, ולקשר למשנה הקודמת. המשנה הקודמת מתארת באופן כללי שהיו בודקים את העדים, המשנה הזו מפרטת כיצד היו בודקים אותם.

ב. הבנה ופרשנות

משימה 2 דומה למשימה במשנה הקודמת שבה יש להתאים בין הסיפור של ניר לתיאור במשנה, כיוון שכאן התיאור קצר יותר המשימה פשוטה יותר. תשובות למשימה 2:

לפינו נכנס הזוג שהגיע ראשון - **זוג שָׁבָא רֵאשׁוֹן, בּוֹדְקִין אוֹתוֹ רֵאשׁוֹן.**

קראו לי להיכנס ראשון (אני המבוגר ביננו) - **וּמִכְּנִיסִין אֶת הַגְּדוֹל שְׁבָהוֹן.**

משימה 3 – התאמה בין השאלות לבין משמעותן באמצעות האיורים. להלן התשובות:

איור 1 – וכמה היה רחב?

איור 2 – לפני החמה או לאחר החמה?

איור 3 – כמה היה גבוה?

איור 4 – לצפונה או לדרומה?

איור 5 – ולאין היה נוטה?

המשנה מסבירה רק אחת מן השאלות: אם אמר לפני החמה לא אמר כלום. זוהי שאלה שאף אנחנו שאיננו בקיאים באסטרונומיה יכולים להבין, שהצד החשוך של הלבנה אינו יכול לפנות לכיוון השמש, כיוון שהשמש היא זאת שמאירה את הלבנה. מתוך זה יש להבין שבית הדין שהיה בקיאי ידע את התשובות לכל השאלות האחרות.

משימה 5 בודקת את ההבנה של בדיקת ההתאמה בין העדות של שני העדים.

משימה 6 עוסקת בסוף המשנה. בסעיף א' התלמידים מתבקשים להעתיק את המשפט שבו המשנה מסבירה מדוע בודקים את כל שאר העדים, ובסעיף ב' תוך כדי ניסוח התשובה של ניר לשאלתנו של אלעד התלמידים צריכים להסביר את מה שהם ציטטו בסעיף א'. סעיף ג' מקשר אל הסעודות שהיו עושים לעדים שגם הם נועדו כדי שהעדים יהיו רגילים לבוא, כמו שמתואר במשנה הקודמת.

ג. תורת חיים

בכך שבית הדין מקפיד לשאול את כל העדים יש הבעה של הערכה אמיתית שמעודדת את העדים לבוא פעמים נוספות. יש להיזהר מהבנה תועלתנית של מה שמתואר: זו אינה הצגה שבית הדין עושה כדי שיבואו עוד פעם, זו הערכת אמת, כי באמת הטירחה שטרחה היתה חשובה מאד גם אם לא הביאה תועלת בפעם הזאת, שמלמדת את העדים כמה חשוב לבוא גם אם לא השתמשו בעדותם כדי לקדש את החודש.

המכתבים על המקרה נועדו להעביר את ההערכה לעולמם של התלמידים. המשימה אמנם בבית אבל כדאי להקדים לה דיון קצר בכיתה – את מי סביבנו אנחנו מעריכים? מי משקיע מאמצים וחשוב שנראה זאת? אלו מאמצים אינם נושאים תוצאות אך בכל זאת חשוב להעריך אותם?